

FASEMODEL

van : werkgroep Fasemodel (Jle, TRo, PLw, RBy, ACa)
voor : alle medewerkers
datum : juni 2025
onderwerp : Fasemodel

Theoretisch kader

Ter onderbouwing van het (werken met het) fasemodel is gebruik gemaakt van:

- De leertheorie en onderwijspsychologie van het behaviorisme waarin grondleggers als Watson, Skinner, Pavlov, Thorndike en Bandura ten grondslag liggen (Berg, 2023).
Watson stelt dat alle gedragingen zijn aangeleerd via interactie met de omgeving. Het operant conditioneren van Skinner is gefundeerd op het idee dat gedrag beïnvloed wordt door de gevolgen die erop volgen. De inzichten van Thorndike benadrukken het belang van ervaring, herhaling en positieve versterking in het leerproces. Het klassiek conditioneren middels belonen en straffen komt van Pavlov en Bandura benadrukt het sociaal leren via modelleren: individuen (en voor kinderen) leren door het observeren en imiteren van anderen, zoals leraren, ouders en leeftijdsgenoten.
- De zelfdeterminatie theorie van Deci en Ryan (1985, 2000). Deze schetst dat docenten de intrinsieke motivatie verhogen als ze weten in te spelen op drie psychologische basisbehoeften:
 - **Autonomie**. De leerling heeft de vrijheid om een activiteit naar eigen inzicht te kunnen uitvoeren en heeft invloed op wat hij/zij doet.
 - Gevoel van **competentie**. Het vertrouwen dat de leerling moet hebben in eigen kunnen.
 - **Relatie**, sociale verbondenheid. De verbondenheid met de omgeving, ofwel vertrouwen hebben in anderen. En een positief klimaat in de klas; leerlingen moeten zich vrij voelen om vragen te stellen en niet bang zijn om fouten te maken.

Bouwstenen voor het (werken met het) fasemodel: interactie, positieve versterking, gedragingen aanleren, belonen en straffen, modelleren, intrinsieke motivatie, autonomie, competentie, relatie.

Voor het uitdenken en de opzet van dit stuk is gebruik gemaakt van de Golden Circle van Sinek (2011): why, what en how.

POSTADRES
Postbus 1458
5004 BL Tilburg

BEZOEKADRES
Dr. Ahausstraat 1
5042 EK Tilburg

T. 013 - 500 2400
E. info.vmbo.tb@derooipannen.nl

derooipannen.nl

IBAN NL85RAB00118530585
BIC RABONL2U
KVK 41095199

Waarom – doel

Het fasemodel heeft als doel bij te dragen aan een positieve ontwikkeling van het leer- en lesvoorwaardelijk gedrag van de leerling.

Middels de inzet van het fasemodel wordt bijgedragen aan drie ambities van ons schoolplan:

Ambitie 2: positief en stimulerend klimaat

- Iedereen gelijke kansen: elke leerling krijgt aandacht en wordt gezien, ook door medeleerlingen (peergroup/feedback)
- Duidelijkheid voor alle partijen: leerling, mentor, docent, ouder, leco
- Leren door gewenst gedrag te belonen en ook door gevolgen op ongewenst gedrag, samen zorgen voor de school als veilige haven.
- Werken aan (intrinsieke) motivatie door belonen, straffen, autonomie, competentie en in relatie.

Ambitie 3: passende ondersteuning

- We doen het samen, ouders – leerling – school: het versterkt de samenwerking met ouders en vergroot de ouderbetrokkenheid
- Versterking van het mentoraat door een duidelijke werkwijze voor de mentor met hulp van de leerlingcoördinator en het ondersteuningsteam

Ambitie 4: professionele leer- en werkomgeving

- Het draagt bij aan het elkaar aanspreken en feedback geven door de duidelijkheid op afspraken van het model – samen werken, samen leren, samen verbeteren

Wie

We werken met het fasemodel binnen de onderbouw. Er wordt ingestoken op het modelleren van het gedrag middels een positieve versterking en het stellen van duidelijke kaders (externe motivatie).

In de bovenbouw gebruiken we het model in principe niet, wellicht wel incidenteel op maat en naar behoefte. We steken daar meer in op de intrinsieke motivatie door leerlingen meer vrijheid te geven, waardoor de autonomie groeit en hun gevoel van competent zijn wordt bevorderd. Op die manier bereiden we ze voor op hun stap naar een vervolgopleiding.

Wat

Het fasemodel bestaat uit verschillende fases waarin een leerling kan zitten qua leer- en gedragshouding. Het geeft de leerling inzicht in wat goed gaat en waarin hij zich nog kan ontwikkelen. Middels gezamenlijke interventies groeit de leerling in (leer voorwaardelijk) gedrag. Herhaaldelijk belonen op het positief ontwikkelde gedrag stimuleert de leerling. Daarnaast geven duidelijke grenzen en kaders in de gekleurde fases aan wat niet gewenst gedrag is. Consequenties zijn hiervoor op maat. In de bijlagen zijn de fases, het interventiemenu en het beloningssysteem te vinden.

Hoe

De mentor checkt wekelijks tijdens het mentoruur samen de fase per leerling. Dit gebeurt wordt registreert in Magister. Waar nodig worden doelen, interventies en contracten opgesteld en is er contact met thuis, leerlingcoördinator en de adjunct-directeur. Zie hiervoor ook het interventiemenu in bijlage 2.

Referenties

Berg, B (2023). *Leertheorie het behaviorisme: Een compleet overzicht van alle grondleggers Watson, Pavlov, Skinner, Bandura*. Van: [https://eenmeesterinleren.nl/leertheorie-het-behaviorisme/#:~:text=wat%20is%20de%20theorie%20van%20Skinner?%20\(Operant%20conditioneren\),B.F.&text=Deze%20theorie%20is%20gefundeerd%20op,bij%20het%20vormen%20van%20gedrag](https://eenmeesterinleren.nl/leertheorie-het-behaviorisme/#:~:text=wat%20is%20de%20theorie%20van%20Skinner?%20(Operant%20conditioneren),B.F.&text=Deze%20theorie%20is%20gefundeerd%20op,bij%20het%20vormen%20van%20gedrag).

Deci & Ryan (1985, 2000). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Van: <https://wij-leren.nl/zelfdeterminatie-theorie.php>

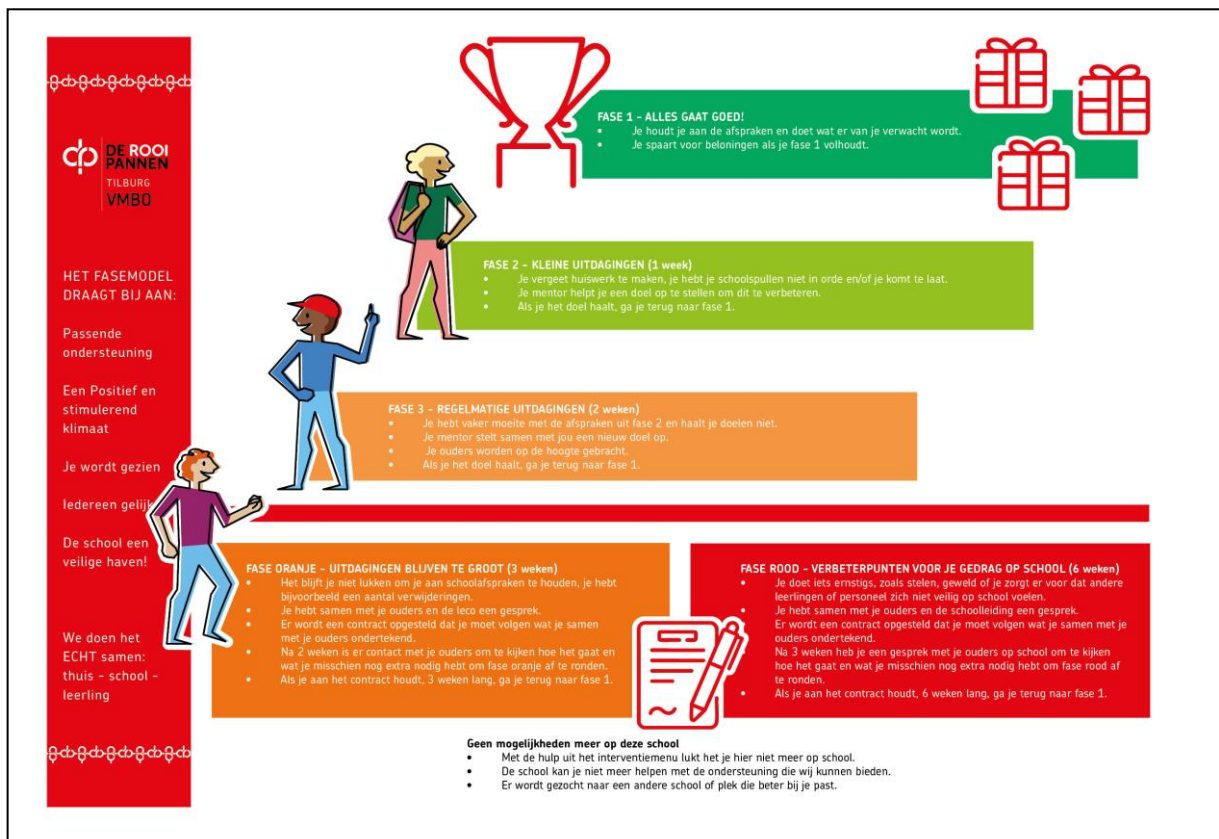
Sinek, S. (2011). *Start with Why*. Penguin.

Bijlagen:

1. Infographic Fasemodel
2. Interventiemenu
3. Beloningssysteem
4. Magister registratie

Bijlage 1: Visual Fasemodel

Bijlage 2: Interventiemenu

Onderstaande interventies zijn mogelijkheden/voorbeelden om uit te putten. In de praktijk zijn de interventies op maat en lopen ze mogelijk door de fases heen. Dit menu geeft richting en mogelijke houvast in het samen interveniërend en planmatig werken.

***Fase 1 betekent dat alles goed gaat**

Interventie	Fase 2	Fase 3	Fase oranje	Fase rood
Dossierstudie: verklaring gedrag en eerdere (succesvolle) interventies	X	X	X	X
Plek in de klas - plattegrond	X	X	X	X
Time-out kaart	X	X	X	X
Doelenkaartje (op tafel)	X	X	X	X
Positieve gedragskaart	X	X	X	X
Incheckmoment bij de Rebound	X	X	X	X
Inzet van een buddy/maatje in de klas	X	X	X	X
Inzet peermaatje (uit de bovenbouw)	X	X	X	X
Bespreken met alle lesgevers + leco: gezamenlijke aanpak	X	X	X	X
Inzet M@ZL		X	X	X
Betrekken leerplicht		X	X	X
Bespreken binnen intern zorgoverleg (via leco)			X	X
Observatie/meedenken door orthopedagoog			X	X
Training IMW/extern (doorverwijzen)			X	X
Inzet RnewT			X	X
Inzet Preventie met gezag			X	X
Halt spreekuur			X	X
Inzet wijkagent			X	X
Contract opstellen/brief naar huis			X	X
Tijdelijk uitsluiten van schoolse activiteiten			X	X
Time-out/lesverbod			X	X
Herstelgesprek			X	X
Excuusbrief laten maken			X	X
Rebound			X	X
Consultatie door schoolcontactpersoon (Jan 't Hart)			X	X
Aanvraag TLV (voor VSO, Track 013 of Praktijkonderwijs)			X	x
Betrokkenen				
Leerling & mentor	X	X	X	X
Ouder(s)/verzorger(s)		X	X	X
Lesgevers			X	X
Leerlingcoördinator			X	X
Adjunct-directeur				X

Bijlage 3: Beloningssysteem

Beloningssysteem Fasemodel

Elke week neemt de mentor tijdens de mentorles de fase per leerling door en noteert dit in Magister. Wanneer de leerling in fase 1 zit, krijgt de leerling van de mentor hiervoor een zogenaamde 'Fasekaart': een belonings(credit)kaartje met daarop 1 punt (zie figuur 1). De kaart met 1 punt kan direct (of later) worden ingezet voor een vrijstelling van de begeleidingsles. De leerling verzilverd dan de beloning en levert het fasekaartje weer in bij de mentor. De leerling kan echter ook doorsparen. Bij 5 kaartjes van 1 punt, kunnen deze worden ingewisseld voor een kaartje met 5 punten (zie figuur 1). Deze kaart is in te zetten voor een vrijstelling van 8 uur melden. De leerling kan de kaart met 5 punten ook houden en weer verder sparen voor een kaart van 10 punten (zie figuur 1): deze is in te zetten voor de vrijstelling van een gehele les (in overleg met de vakdocent). De mentor houdt een setje met fasekaartjes bij zich om uit te delen tijdens de mentorles. Op het meldpunt liggen 'reserve' kaartjes, voor als ze allemaal vergeven zijn. Vakdocenten waarbij kaartjes worden verzilverd, leveren deze weer in bij het meldpunt.

Individuele beloningen – in overleg met de mentor (& docent)

Wat	Aantal punten
Vrijstelling begeleidingsuur	1
Vrijstelling voor 8 uur melden	5
Vrijstelling lesuur	10

De klas kan er samen met de mentor ook voor kiezen om voor een gezamenlijke beloning te gaan. Leerlingen zetten dan hun eigen punten gezamenlijk in. De mentor maakt hier zelf afspraken over met zijn klas.

Klassikale beloningen – in overleg met de mentor

Wat	Aantal punten
Samen de inhoud van een les bepalen	40
Samen een film kijken tijdens de les	40

Figuur 1: De verschillende fasekaartjes

Bijlage 4: Magister registratie

1. Maak als mentor een notitie aan per leerling in Magister: **Fasemodel**
2. Wekelijks houd je hier bij in welke fase een leerling zit, en als dat niet fase 1 (voorheen fase 0) is waarom niet. De interventie/het geformuleerde doel zou je er ook kort bij kunnen zetten.

Let op: hieronder staat fase 0, dit is vanaf schooljaar 25-26 fase 1! (zie infographic)

Notitie

27-08-2024

Fasemodel

Overzicht

Toegang

Geschiedenis

Gegevens

Datum

27-08-2024

Verloopdatum

-

Eigenaar

Lex Marsé

Inhoud

Week 35: 0
Week 36: 0 = 2x spullen vergeten bij Engels (woordenboeken, hadden ze nog niet gekocht). Laatste gouden week dus geen fase 1
Week 37: 1 = MV wiskunde / HV MM
Week 38: 0
Week 39: 0
Week 40: 0
Week 41: 0
Week 42: 0
Week 43: 0
Week 44: 0
Week 45: 0
Week 46: 0
Week 47: 0
Week 48: 0
Week 49: 0

Notitie

Notitie van

-

Bijlage

-